

Najaarsnota

2025

GEMEENTE HATTEM

INLEIDING	2
1. RESULTAAT BIJSTELLING NAJAARSNOTA 2025	3
2. MONITOR OMBUIGINGEN 2025.....	4
3. BIJSTELLINGEN EXPLOITATIE 2025.....	5
4. BIJSTELLINGEN INVESTERINGEN 2025	14
5. MUTATIES RESERVES EN VOORZIENINGEN.....	15
ADVIES	16

INLEIDING

Wij bieden u hierbij de Najaarsnota 2025 aan. De Najaarsnota heeft als doel tussentijds te rapporteren over de realisatie en uitvoering van de begroting en geeft de stand van zaken weer met de financiële consequenties voor het lopende begrotingsjaar. Wij richten ons daarbij primair op afwijkingen van de realisatie ten opzichte van de Begroting 2025. De peildatum is 1 oktober. Onderkende structurele bijstellingen zijn opgenomen in de Begroting 2026 voor de jaren 2026-2029.

De financiële situatie van de gemeente is zorgelijk. Daarom is bij het opstellen van deze najaarsnota een strikt afwegingskader gehanteerd, gebaseerd op het principe: 'Nee, tenzij...'. Dit houdt in: geen verhoging van lasten of investeringskredieten en geen verlaging van baten. Uitzonderingen zijn alleen toegestaan als wordt voldaan aan de volgende drie criteria:

1. Onvoorzien – Is de uitgave het gevolg van een onverwachte gebeurtenis?
2. Onafwendbaar – Is de uitgave onvermijdelijk, bijvoorbeeld door wetgeving?
3. Onuitstelbaar – Moet de uitgave direct plaatsvinden?

Deze bestuursrapportage biedt eerst een totaalbeeld van de verwachte financiële positie van de gemeente Hattem. Vervolgens worden de voortgang van de ombuigingen 2025 en de bijstellingen per programma toegelicht.

1. RESULTAAT BIJSTELLING NAJAARSNOTA 2025

Het geprognosticeerde begrotingsresultaat voor 2025 is als volgt opgebouwd:

- Begrotingssaldo 2025**
Als uitgangspunt geldt het begrotingssaldo uit de vastgestelde begroting 2025–2028;
- Realisatie ombuigingen en wensen voorjaarsnota 2025**
In de begroting is reeds een ombuigingspakket van € 1,2 miljoen opgenomen. Op basis van de monitor ombuigingen 2025 is een inschatting gemaakt van de verwachte realisatie;
- Bijstellingen voorjaarsnota 2025**
De financiële bijstellingen uit de Voorjaarsnota 2025;
- Realisatie ombuigingen en wensen najaarsnota 2025**
In de begroting is reeds een ombuigingspakket van € 1,2 miljoen opgenomen. Op basis van de monitor ombuigingen 2025 is een inschatting gemaakt van de verwachte realisatie;
- Bijstelling najaarsnota 2025**
De financiële bijstellingen uit de Najaarsnota 2025.

Deze vijf elementen leiden gezamenlijk tot het volgende overzicht van het verwachte begrotingsresultaat voor 2025:

Begrotingssaldo 2025 na NJN		2025
1	Begrotingssaldo 2025-2029	14.000
2	Realisatie ombuigingen en wensen voorjaarsnota 2025	-163.800
3	Bijstellingen voorjaarsnota 2025	-626.000
4	Realisatie ombuigingen en wensen najaarsnota 2025	-25.700
5	Bijstellingen najaarsnota 2025	885.200
	Begrotingssaldo 2025 na NJN	83.700

2. MONITOR OMBUIGINGEN 2025

Samen met de begroting 2025-2028 is een bundel van 27 ombuigingsmaatregelen vastgesteld. In onderstaand overzicht wordt de stand van zaken geschetst met betrekking tot de realisatie van de ombuigingen voor het jaar 2025. In de voorjaarsnota 2025 is een afwijking gerapporteerd van € 163.800, in deze najaarsnota rapporteren wij een afwijking van € 25.700. Uit de monitor blijkt dat de verwachting is dat de meeste ombuigingen worden gerealiseerd voor een totaalbedrag van ruim 1,0 miljoen euro. Onderstaand volgt een cijfermatig overzicht, daarna worden de afwijking(en) toegelicht.

Totaaloverzicht ombuigingen 2025

Overzicht ombuigingen	
Totaal ombuigingspakket 2025	1.216.200
Afwijking realisatie 2025 (VJN)	-163.800
Afwijking realisatie 2025 (NJN)	-25.700
Verwachte realisatie Ombuigingen	1.026.700

Progr.	TV	Onderwerp	2025	Ombuiging
7	7.5	Kostendekkendheid begraafplaats	-25.700	109
Totaal		Afwijkingen realisatie NJN 2025	-25.700	

Kostendekkendheid begraafplaats (€ 25.700 N)

Het aantal begrafenissen blijft tot op heden achter op de oorspronkelijke prognose die is meegenomen in de primitieve begroting. Dit zorgt voor € 25.700 lagere baten begrafenisrechten dan opgenomen in de begroting (N).

3. BIJSTELLINGEN EXPLOITATIE 2025

Bij het opstellen van deze najaarsnota is een strikt afwegingskader gehanteerd, gebaseerd op het principe: 'Nee, tenzij...'. Dit houdt in: geen verhoging van lasten of investeringskredieten en geen verlaging van baten.

Richtlijn:

In de voorjaarsnota worden financiële afwijkingen, op de ramingen van de baten en lasten van een taakveld of investeringskrediet in de begroting, gerapporteerd en toegelicht als deze meer dan 10% afwijken met een ondergrens van € 10.000. Ook budgetneutrale afwijkingen, waarbij baten en de lasten wijzigen maar het resultaat niet veranderd, worden op basis van deze criteria opgenomen in de rapportage. Bedragen beneden de € 10.000 worden niet toegelicht en staan binnen het programma weergegeven bij de financiële ontwikkelingen.

0.0 Bestuur en ondersteuning

Financiële ontwikkelingen

Progr.	TV	Onderwerp	2025
0	0.1	Wethouderspensioenen	-25.000
0	0.2	Tweede Kamerverkiezingen	-26.000
0	0.2	Reisdocumenten	0
0	0.3	WOZ beschikkingen diverse panden	-11.500
0	0.4	Afschrijvingslasten voorgenomen investeringen	6.300
0	0.4	Motorvoertuigen	-3.500
0	0.4	Verbijzonderde interne controle (VIC)	-19.000
0	0.4	Bijdrage belastingsamenwerking H2OE	-9.000
0	0.5	Dividenden en winstuitkeringen	23.400
0	0.61	Onroerende zaakbelastingen (OZB) woningen	114.000
0	0.62	Onroerende zaakbelasting (OZB) niet -woningen	62.000
0	0.7	Algemene uitkering circulaires gemeentefonds	868.000
Totaal			979.700

Bijstelling exploitatie 2025

Wethouderspensioenen (€ 25.000 N)

De dotatie aan de voorziening wethouderspensioenen wordt verhoogd met een bedrag van € 25.000 (N) omdat door weddeverhogingen en een verwachte lagere rekenrente de voorziening moet worden aangevuld om aan de toekomstige betalingsverplichtingen te kunnen voldoen. In 2025 is een pensioenverzekeringspolis geëxpireerd. Het ontvangen bedrag is volledig gedoteerd aan de voorziening met een budgetneutraal gevolg voor het begrotingsresultaat.

Tweede Kamerverkiezingen (€ 26.000 N)

Op 3 juni 2025 is het kabinet-Schoof gevallen. De vervroegde Tweede Kamerverkiezingen vinden plaats op woensdag 29 oktober 2025. In de begroting 2025 is met extra verkiezingen geen rekening gehouden waardoor de budgetten bijgesteld moeten worden (€ 26.000 N). In de septembercirculaire 2025 zijn eenmalige extra financiële middelen voor gemeenten ter compensatie voor de organisatie van de vervroegde Tweede Kamerverkiezing opgenomen. De middelen worden ontvangen in de Algemene Uitkering.

Reisdocumenten (Budgetneutraal)

Jaarlijks wordt als opbrengst een geïndexeerde raming opgenomen gebaseerd op een basis opbrengst. De werkelijke legesopbrengsten maar ook de kosten van de uitgifte van reisdocumenten zijn niet te voorzien. In 2014 is de geldigheidstermijn van de paspoorten gewijzigd van 5 naar 10 jaar. Dat betekent dat in 2024 deze reisdocumenten waren verlopen en er een toename van aanvragen en dus aankoop en afgifte is geweest. Deze trend heeft zich in 2025 voortgezet maar zal de komende jaren afnemen.

Deze ontwikkeling zorgt voor meer legesopbrengsten (€ 90.000 V), daarnaast worden er meer kosten gemaakt voor de uitgifte van de reisdocumenten (€ 90.000 N). Per saldo is het financieel effect budgetneutraal.

WOZ beschikkingen diverse panden (€ 11.500 N)

In verband met het transformatieproject 't Veen zijn wij eigenaar geworden van twee panden aan de Populierenlaan. De verwachting is dat panden op termijn worden ingebracht in de exploitatie van 't Veen. De onroerend zaakbelasting voor deze panden komen op dit moment nog voor rekening van grondzaken. Daarnaast is de OZB en de WOZ-waarde gestegen ten opzichte van het geraamde bedrag dat is opgenomen in de begroting. Dit zorgt voor hogere lasten van € 11.500 (N).

Verbijzonderde interne controle (VIC) (€ 19.000 N)

Betreft extra externe inzet voor uitvoering van de verbijzonderde interne controle (VIC) 2024. Deze extra inzet is het gevolg van een brede benadering van interne beheersing.

De samenwerking binnen de ketens kan/moet beter. Het kost te veel tijd, van iedereen. Het thema Rechtmatigheidsverantwoording (RMV) heeft veel inzet en afstemming intern en met de controlerend accountant gevraagd. Deze inspanningen leiden tot hogere lasten van in totaal € 19.000 (N).

Dividenden en winstuitkeringen (€ 23.400 V)

De dividenduitkering over boekjaar 2024 - ontvangen in 2025 - is hoger dan begroot voor Bank Nederlandse Gemeenten € 25.000 (V) en voor ROVA € 8.000 (V). Vitens betaalt over boekjaar 2024 geen dividend uit en daarom wordt het verwachte, begrote dividend afgeraamd met € 9.600 (N). Per saldo betreft dit een voordeel van € 23.400.

Onroerende zaakbelasting (OZB) woningen en niet-woningen (€ 176.000 V)

De baten voor de onroerende zaakbelasting zijn hoger uitgevallen dan opgenomen in de primitieve begroting. Voor de opbrengsten OZB voor eigenaren van woningen en niet-woningen zijn er € 62.000 meer baten. De opbrengsten OZB voor eigenaren van woningen vallen € 114.000 hoger uit dan opgenomen in de begroting. In totaal zorgt dit voor een budgetbijstelling van in totaal €176.000 (V).

Algemene uitkering circulaire gemeentefonds (€ 868.000 V)

De uitkomst van de meicirculaire 2025 resulteert voor het jaar 2025 in een hogere algemene uitkering van € 360.600 (V) en een hogere integratie-uitkering Participatie (sociaal domein) van € 2.400 (V). De uitkomst van de septembercirculaire resulteert voor het jaar 2025 in een hogere algemene uitkering van € 492.200 (V) en een hogere integratie-uitkering Participatie (sociaal domein) van € 12.800 (V). Per saldo zorgt dit een voordeel van de circulaire van € 868.000. Een deel van hogere baten heeft als tegenhanger een taakmutatie. Dit betekent dat het lastenbudget op het betreffende deelproject wordt verhoogd. De lastenbudgetten nemen in het totaal met € 164.000 toe.

1.0 Veiligheid

Financiële ontwikkelingen

Progr.	TV	Onderwerp	2025
1	1.1	Afschrijvingslasten voorgenomen investeringen	3.500
1	1.2	MOOR-meldingen	-100.000
1	1.2	Uitvoeren Wpg-audit	-7.000
Totaal			-103.500

Bijstelling exploitatie 2025

MOOR Meldingen (€ 100.000 N)

Op basis van IV3 voorschriften is geconstateerd dat de baten voor MOOR-meldingen begroot moet worden op taakveld 2.1 'Verkeer en vervoer' (in plaats van 1.2 'Openbare orde en veiligheid'). Per saldo is dit een budgetneutrale begrotingswijziging, dit zorgt voor een nadeel van € 100.000 binnen dit programma.

2.0 Verkeer, vervoer en waterstaat

Financiële ontwikkelingen

Progr.	TV	Onderwerp	2025
2	2.1	Afschrijvingslasten voorgenomen investeringen	47.600
2	2.1	MOOR-meldingen	190.000
2	2.1	Prullenbakkenvergoeding Verpact	12.000
Totaal			249.600

Bijstelling exploitatie 2025

Afschrijvingslasten voorgenomen investeringen MIP (€ 47.600 V)

Het betreft hier de incidentele aframen van afschrijvingslasten van voorgenomen investeringen waarvan de uitvoering is vertraagd. Afschrijvingslasten worden voor het eerst geboekt na realisatie van het voorgenomen project. Het betreft de investeringen: reconstructie fietspad Prinses Margrietpad, parkeren Sportvelden, reconstructie Oude Kerkweg en fietspad en reconstructie wegen 2024 (Kuiperijpad en voetpad Burg. Heemstralaan). Per saldo zorgt dit voor lagere lasten van € 47.600 (V).

MOOR-meldingen (€ 190.000 V)

Op basis van IV3 voorschriften is geconstateerd dat de baten voor MOOR-meldingen begroot moet worden op taakveld 2.1 'Verkeer en vervoer' (in plaats van 1.2 'Openbare orde en veiligheid'). Per saldo is dit een budgetneutrale begrotingswijziging, dit zorgt voor een voordeel van € 100.000 binnen dit programma. Daarnaast zijn er meer MOOR-meldingen ontvangen van netbeheerders en aannemers dan vooraf voorzien, dit zorgt voor een incidenteel voordeel van € 90.000. Per saldo nemen de baten binnen dit programma toe met € 190.000 (V).

Prullenbakkenvergoeding Verpact (€ 12.000 V)

Gemeenten ontvangen een prullenbakken-vergoeding voor de kosten van het beheren van openbare prullenbakken en de verwerking van het daarin aangetroffen verpakkingsafval van het Afvalfonds Verpakkingen (Verpact). Deze baten zijn niet opgenomen in de begroting, dit zorgt voor hogere baten van € 12.000 (V).

3.0 Economie

Financiële ontwikkelingen

Progr.	TV	Onderwerp	2025
3			0
Totaal			0

Bijstelling exploitatie 2025

Er worden geen financiële mutaties voorgesteld binnen dit programma.

4.0 Onderwijs

Financiële ontwikkelingen

Progr.	TV	Onderwerp	2025
4	4.2	Noodlokalen van Heemstraschool	-150.000
4	4.3	Gemeentelijk Onderwijs Achterstanden Beleid (GOAB)	0
4	4.3	Afschrijvingslasten voorgenomen investeringen	1.100
Totaal			-148.900

Bijstelling exploitatie 2025

Noodlokalen Van Heemstraschool (€ 150.000 N)

De kosten voor de tijdelijke noodlokalen bij de Van Heemstraschool zijn ten onrechte geboekt op de exploitatie van de Woonzorgzone Geldersedijk. Het betreft huurkosten en geen investering. Dit zorgt voor hogere lasten van € 150.000 (N).

Gemeentelijk Onderwijs Achterstanden Beleid (GOAB) (Budgetneutraal)

De definitieve beschikking GOAB voor 2025 is ontvangen en het bedrag voor Hattem is hoger dan het bedrag dat bekend was ten tijde van het opstellen van de primaire begroting en de voorjaarsnota 2025. Om deze reden dienen de baten verhoogd te worden met € 39.300 (V) en de lasten verhoogd te worden met een bedrag van € 39.300 (N). Per saldo is het financieel effect budgetneutraal.

5.0 Sport, cultuur en recreatie

Financiële ontwikkelingen

Progr.	TV	Onderwerp	2025
5	5.1	SPUK Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)	0
5	5.5	Monumentensubsidies	8.000
5	5.7	Wandelknooppuntennetwerk	-10.000
Totaal			-2.000

Bijstelling exploitatie 2025

Wandelknooppuntennetwerk (€ 10.000 N)

In 2023 is er een aanbetaling gedaan van 50% ten behoeve van het wandelnetwerk. Het resterende bedrag is destijds niet overgeheveld om het project af te ronden. Er is een bedrag benodigd om alsnog uitvoering te kunnen geven aan het resterende deel van het project, dit zorgt voor € 10.000 hogere lasten (N).

6.0 Sociaal domein

Financiële ontwikkelingen

Progr.	TV	Onderwerp	2025
6	6.1	Ontheemden Oekraïne	150.000
6	6.1	SPUK Onderwijsroute	0
6	6.1	SPUK NWI B1/Z-route	0
6	6.1	SPUK Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)	0
6	6.3	Gebundelde uitkering en uitkeringen Participatiewet	-20.000
6	6.3	Alleenverdienersproblematiek	-25.800
6	6.4	Sociale werkvoorziening integratie uitkering Participatie	-15.200
6	6.4	Sociale werkvoorziening sociale infrastructuur	50.000
6	6.5	Re-integratie Participatiewet in Balans	-13.600
6	6.5	Re-integratie uitvoeringskosten	-22.500

Progr.	TV	Onderwerp	2025
6	6.711	Huishoudelijke hulp Wmo	-60.000
Totaal			42.900

Bijstelling exploitatie 2025

Ontheemden Oekraïne (€ 150.000 V)

In de begroting 2025 is er geen budget opgenomen voor de opvang van ontheemden uit Oekraïne. Door middel van deze bijstelling wordt voorgesteld om de verwachte baten € 640.000 (V) en lasten € 490.000 (N) financieel te verwerken. Dit levert naar verwachting een voordeel op van € 150.000.

SPUK A39 Onderwijsroute (Budgetneutraal)

Onlangs is de beschikking met de voorlopige uitkering 2025 van het Rijk ontvangen die betrekking heeft op de middelen voor de bekostiging van de Onderwijsroute. We wijzigen de begroting met € 10.700, zowel de baten (V) als de lasten (N) worden verhoogd, per saldo is dit budgetneutraal.

SPUK A38 Wet Inburgering 2021 (NWI) B1/Z route (Budgetneutraal)

De Z- en B1-routes zijn twee van de drie leerroutes binnen de Wet Inburgering 2021, gericht op het aanbieden van een passend traject voor inburgeraars. De B1-route is voor mensen die naar verwachting het Nederlandse taal- en maatschappelijk kennisthema op B1-niveau kunnen behalen, inclusief examens. De Z-route is voor inburgeraars die moeite hebben met de taal en waarvoor B1-niveau niet haalbaar wordt geacht; deze route richt zich op zelfredzaamheid met een ander soort onderwijs en een eindgesprek in plaats van examens.

Op basis van de ontvangen beschikking voor de bekostiging van de Z- en B1-route wordt de begroting aangepast, omdat de voorlopige uitkering lager is dan het bedrag in de primaire begroting. We verlagen zowel de baten (N) als de lasten (V) met € 27.000, per saldo is dit budgetneutraal.

Gebundelde uitkering en uitkeringen Participatiewet (€ 20.000 N)

Op basis van de ontvangen beschikking gebundelde uitkering (BUIG) wordt de begroting aangepast, omdat de nader voorlopige uitkering lager is dan het bedrag in de primaire begroting. We verlagen zowel de baten (N) als de lasten (V) met een bedrag van € 37.000, derhalve budgetneutraal. De baten BUIG en de lasten PW horen op begrotingsbasis budgetneutraal te zijn. Dit is niet het geval en daarom verhogen we het lastenbudget met € 20.000 (N).

Alleenverdienersproblematiek (€ 25.800 N)

Door de alleenverdienersproblematiek is het besteedbaar inkomen van enkele huishoudens lager dan dat van bijstandsgerechtigden. Vanaf 2025 wordt dit opgelost met een vaste jaarlijkse tegemoetkoming voor deze inwoners. In Hattem gaat het om 4 à 5 huishoudens per jaar. Het bedrag dat in de septembercirculaire 2025 gemeentefonds beschikbaar is gesteld voor de periode 2025-2027 van € 25.800 (N) wordt aan het lastenbudget toegevoegd.

Sociale werkvoorziening integratie uitkering participatie (€ 15.200 N)

De integratie uitkering Participatie is in de meicirculaire 2025 verhoogd met € 2.400 en in de septembercirculaire met € 12.800. Vanwege deze taakmutaties verhogen we het lastenbudget sociale werkvoorziening met in het totaal € 15.200 (N). De middelen zijn structureel beschikbaar voor de bekostiging van de WSW en de begeleiding van kandidaten die behoren tot de categorie Beschut Werk in het kader van de Participatiewet. Tevens zijn er vanuit de september circulaire middelen toegevoegd voor de doorontwikkeling van de Sociale Infrastructuur. Voor de jaren 2025, 2026 en 2027 zijn er vanuit de september circulaire middelen toegevoegd voor de aanvullende bekostiging van de loonkostensubsidie (LKS) voor kandidaten die behoren tot de categorie Beschut Werk in het kader van de Participatiewet.

Sociale werkvoorziening WSW (€ 50.000 V)

Naar verwachting blijven de uitgaven in 2025 ruim binnen het beschikbare lastenbudget. We ramen de lasten af met € 50.000 (V).

Daarnaast waren er middelen beschikbaar in 2024 die zijn overgeheveld naar 2025. Vanwege het ontbreken van een regionaal plan vallen deze vrij in de algemene middelen. We verlagen de lasten van de beoogde uitvoeringskosten met € 30.000 (V). En we verlagen ook de begrote onttrekking uit de algemene reserve met € 30.000 (N).

Re-integratie Participatiewet in Balans (€ 13.600 N)

In de september circulaire 2025 heeft het Rijk middelen beschikbaar gesteld voor de implementatie van de Participatiewet in Balans. We willen dit inzetten voor het onderdeel Maatschappelijke Participatie. Hier wordt in 2026 invulling aangegeven. We verhogen het lastenbudget met € 13.600 (N). Naar verwachting worden deze middelen niet aangewend in 2025 en volgt bij de Jaarrekening 2025 een voorstel voor budgetoverheveling.

Re-integratie uitvoeringskosten (€22.500 N)

Vanwege een stijging van het aantal kandidaten die een beroep doen op de Participatiewet en de forse afstand tot de arbeidsmarkt, vanwege complexe problematiek, wordt het Participatiebudget voor re-integratie na verwachting met € 22.500 (N) overschreden. Het is noodzakelijk om middelen in te blijven zetten, ondanks de overschrijding. Door de blijvende inzet van middelen kunnen lopende trajecten worden gecontinueerd en kunnen nieuwe trajecten worden gestart, met als doel het verkleinen van de afstand tot de arbeidsmarkt en uitstroom naar betaald werk. Hiermee wordt getracht om de overschrijding op het BUIG-budget (inkomensdeel) te verkleinen. Voor 2026 en verder is het verhoogde lastenbudget opgenomen in de begroting.

Huishoudelijke Hulp Wmo (€ 60.000 N)

Het aantal indicaties voor hulp bij het huishouden bleef de afgelopen jaren stabiel, maar is dit jaar gestegen. Dit leidt tot hogere kosten. Op basis van de cijfers tot en met juli 2025 verwachten we aan het eind van het jaar een tekort van € 60.000 (N) op dit deelproject.

7.0 Volksgezondheid en milieu

Financiële ontwikkelingen

Progr.	TV	Onderwerp	2025
7	7.1	SPUK Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)	0
7	7.1	Integraal Zorgakkoord (IZA)	0
7	7.2	Afschrijvingslasten voorgenomen investeringen	1.700
7	7.4	Capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid	0
7	7.4	SPUK Aanpak energiearmoede	0
7	7.4	SPUK Lokale aanpak isolatie	0
Totaal			1.700

Bijstelling exploitatie 2025

Integraal Zorgakkoord (IZA) (Budgetneutraal)

In afwachting van de al dan niet voortzetting van IZA in 2025, is bij de primaire begroting 2025 geen budget opgevoerd. Nu de duidelijkheid er wel is, voeren we het budget van € 150.500 op. Zowel de baten (V) als lasten (N) worden verhoogd, per saldo is deze bijstelling budgetneutraal.

Capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid (Budgetneutraal)

Op basis van het nog beschikbare budget dienen de baten en lasten te worden aangepast. In de primaire begroting is er voor de CDOKE een bedrag opgenomen van € 255.000. Het restantbedrag voor deze regeling is € 174.400. Om deze reden dienen zowel de baten als de lasten verlaagd te worden met € 80.600. Per saldo is deze bijstelling budgetneutraal.

SPUK Aanpak energiearmoede (Budgetneutraal)

In de primitieve begroting was er geen rekening gehouden met de specifieke uitkering Aanpak energiearmoede.

Deze SPUK-regeling betreft een rijkssubsidieregeling voor gemeenten om huishoudens met energiearmoede te ondersteunen door middel van energiebesparende maatregelen. Door middel van deze bijstelling worden de baten en de lasten verhoogd met € 30.000, per saldo is deze bijstelling budgetneutraal.

SPUK Lokale aanpak isolatie (Budgetneutraal)

In de primitieve begroting was er geen rekening gehouden met de specifieke uitkering Lokale aanpak isolatie. Deze SPUK-regeling betreft een subsidieprogramma waarmee gemeenten slecht geïsoleerde koopwoningen kunnen helpen isoleren. Door middel van deze bijstelling worden de baten en de lasten verhoogd met € 100.000, per saldo is deze bijstelling budgetneutraal.

8.0 Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

Financiële ontwikkelingen

Progr.	TV	Onderwerp	2025
8	8.1	Omgevingswet	-118.300
8	8.1	Basisregistratie Grootchalige Topografie	-50.000
8	8.1	Anterieure overeenkomsten	34.000
8	8.3	Opbrengsten incidentele bouwleges	0
8	8.3	SPUK Startbouwimpuls	0
Totaal			-134.300

Bijstelling exploitatie 2025

Omgevingswet (€ 118.300 N)

De kosten voor externe inhuur en doorbelasting van de H2O samenwerking ten behoeve van de implementatie van de Omgevingswet zijn € 35.000 hoger uitgevallen dan begroot (N).

In de meicirculaire 2025 is een uitkering ontvangen ten behoeve van de implementatie van de Omgevingswet. In de begroting 2025 zijn er onterecht baten opgenomen binnen dit programma. Door middel van deze budgetbijstelling worden de baten verlaagd met het reeds ontvangen bedrag in de meicirculaire, dit zorgt voor een nadeel van € 83.300 (N). Per saldo zorgt dit voor een nadelig resultaat van € 118.300.

Basisregistratie Grootchalige Topografie (€ 50.000 N)

Het benodigde budget is abusievelijk niet opgenomen in de begroting. Momenteel worden er kosten gemaakt voor de BGT, zoals licentiekosten Cyclomedia, beheerkosten leverancier (VGI Support), orthofoto en obliek. Daarnaast is dit jaar de topografie in de BGT-dataset geactualiseerd. Dit zorgt voor hogere lasten van € 50.000 (N).

Anterieure overeenkomsten (€ 34.000 V)

Gedurende het jaar is gebleken dat de opbrengst aan anterieure overeenkomsten hoger zal uitvallen dan opgenomen in onze begroting. De hogere baten zorgen voor een voordeel van € 34.000.

Opbrengsten incidentele bouwleges (Budgetneutraal)

Diverse bouwprojecten zijn vertraagd en hebben niet geleid tot een aanvraag in 2025. De vertraging wordt onder andere veroorzaakt door beroepsprocedures tegen bestemmingsplannen (Bongerd, Woonzorgzone) en stikstofproblematiek wat project- en planrealisatie complexer maakt en vertraagd. Daarnaast is er door de provincie Gelderland een voorbereidingsbesluit genomen wat alle nieuwe ontwikkelingen met stikstof depositie voor anderhalf jaar in een bepaalde zone befrist. Door deze ontwikkelingen is de verwachting dat de baten € 271.000 lager uitvallen dan opgenomen in de (bij de Voorjaarsnota gewijzigde) begroting (N).

Bij de vaststelling van de begroting is besloten om de incidentele bouwleges in 2025 en 2026 toe te voegen aan de algemene reserve. Door het achterblijven van deze baten wordt het bedrag van € 271.000 onttrokken aan de algemene reserve (V). Per saldo zijn de bijstellingen budgetneutraal.

SPUK Startbouwimpuls (Budgetneutraal)

In de primitieve begroting was er geen rekening gehouden met de specifieke uitkering Startbouwimpuls. Gedurende 2025 is er een subsidie verstrekt van in totaal € 190.000.

Door middel van deze bijstelling worden de baten en de lasten verhoogd met € 190.000, per saldo is deze bijstelling budgetneutraal.

Totaaloverzicht bijstellingen exploitatie 2025

Progr.	TV	Onderwerp	2025
0	0.1	Wethouderspensioenen	-25.000
0	0.2	Tweede Kamerverkiezingen	-26.000
0	0.2	Reisdocumenten	0
0	0.3	WOZ beschikkingen diverse panden	-11.500
0	0.4	Afschrijvingslasten voorgenomen investeringen	6.300
0	0.4	Motorvoertuigen	-3.500
0	0.4	Verbijzonderde interne controle (VIC)	-19.000
0	0.4	Bijdrage belastingsamenwerking H2OE	-9.000
0	0.5	Dividenden en winstuitkeringen	23.400
0	0.61	Onroerende zaakbelasting (OZB) woningen	114.000
0	0.62	Onroerende zaakbelasting (OZB) niet-woningen	62.000
0	0.7	Algemene uitkering circulaires gemeentefonds	868.000
1	1.1	Afschrijvingslasten voorgenomen investeringen	3.500
1	1.2	MOOR-meldingen	-100.000
1	1.2	Uitvoeren Wpg-audit	-7.000
2	2.1	Afschrijvingslasten voorgenomen investeringen	47.600
2	2.1	MOOR-meldingen	190.000
2	2.1	Prullenbakvergoeding Verpact	12.000
4	4.2	Noodlokalen van Heemstraschool	-150.000
4	4.3	Gemeentelijk Onderwijs Achterstanden Beleid (GOAB)	0
4	4.3	Afschrijvingslasten voorgenomen investeringen	1.100
5	5.1	SPUK Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)	0
5	5.5	Monumentensubsidies	8.000
5	5.7	Wandelknooppuntennetwerk	-10.000
6	6.1	Ontheemden Oekraïne	150.000
6	6.1	SPUK Onderwijsroute	0
6	6.1	SPUK NWI B1/Z-route	0
6	6.1	SPUK Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)	0
6	6.3	Gebundelde uitkering en uitkeringen Participatiewet	-20.000
6	6.3	Alleenverdienersproblematiek	-25.800
6	6.4	Sociale werkvoorziening integratie uitkering Participatie	-15.200
6	6.4	Sociale werkvoorziening sociale infrastructuur	50.000
6	6.5	Re-integratie Participatiewet in Balans	-13.600
6	6.5	Re-integratie uitvoeringskosten	-22.500
6	6.711	Huishoudelijke hulp Wmo	-60.000
7	7.1	SPUK Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)	0
7	7.1	Integraal Zorgakkoord (IZA)	0
7	7.2	Afschrijvingslasten voorgenomen investeringen	1.700

Progr.	TV	Onderwerp	2025
7	7.4	Capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	0
7	7.4	SPUK Aanpak energiearmoede	0
7	7.4	SPUK Lokale aanpak isolatie	0
8	8.1	Omgevingswet	-118.300
8	8.1	Basisregistratie Grootchalige Topografie	-50.000
8	8.1	Anterieure overeenkomsten	34.000
8	8.3	Opbrengsten incidentele bouwleges	0
8	8.3	Startbouwimpuls	0
Totaal mutaties Najaarsnota 2025			885.200

4. BIJSTELLINGEN INVESTERINGEN 2025

Financiële ontwikkelingen

Progr.	TV	Onderwerp	2025
0	0.4	Nieuwe elektrische auto	-13.700
5	5.2	Robotmaaiers 3 stuks	24.000
Totaal			10.300

Nieuwe elektrische auto (€ 13.700 V)

Er is geld beschikbaar gesteld voor het aanschaffen van een elektrische auto. Vanuit kostentechnisch perspectief is gekozen om twee voertuigen aan te schaffen in plaats van één elektrische auto. Per saldo zorgt dit voor een voordeel op het investeringskrediet van € 13.700.

Robotmaaiers (€ 24.000 N)

Na de renovatie van de voetbalvelden worden er robotmaaiers ingezet voor het maaien en vegen van de velden. In de Voorjaarsnota 2025 heeft de raad een investeringskrediet beschikbaar gesteld van € 26.000 voor de aanschaf van 3 robotmaaiers voor de natuurgrasvelden van vv Hattem en sv Hatto Heim.

In de Najaarsnota 2025 wordt een investeringskrediet gevraagd van € 24.000 voor de geplande aanschaf van nog 3 robotmaaiers. Hiermee wordt het financiële effect van lagere onderhoud- en kapitaallasten maximaal bereikt.

5. MUTATIES RESERVES EN VOORZIENINGEN

Progr.	Onderwerp	Reserve / Voorziening	Bedrag
0	Expiratie polis	Voorziening Wethouderspensionen	*
6	Budgetoverheveling Sociale Werkvoorziening niet aanwenden in 2025	Algemene Reserve	30.000
8	Incidentele bouwleges	Algemene Reserve	-271.000
Totaal			-241.000

* Uit oogpunt van privacy wordt geen bedrag vermeld. Het ontvangen bedrag wordt volledig aan de pensioenvoorziening gedoteerd en is derhalve budgetneutraal.

ADVIES

De raad voor te stellen;

1. De najaarsnota 2025 vast te stellen;
2. De begroting te wijzigen overeenkomstig het in de najaarsnota opgenomen overzicht '*Monitor ombuigingen 2025*';
3. De begroting te wijzigen overeenkomstig het in de najaarsnota opgenomen '*Totaaloverzicht bijstellingen exploitatie 2025*';
4. Investeringskredieten te wijzigen overeenkomstig het in de najaarsnota opgenomen overzicht '*Bijstellingen investeringen 2025*';
5. Mutaties en reserves te wijzigen overeenkomstig het in de najaarsnota opgenomen overzicht '*Mutaties reserves en voorzieningen*'
6. Het incidentele positieve saldo van de Najaarsnota 2025 ad. € 859.500 te verrekenen met de algemene reserve.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Hattem, gehouden op 15 december 2025.

Het college van burgemeester en wethouders van Hattem,

de secretaris,

de burgemeester,